

бх.в. КДМС-50-728-008
16.08.24

ДО:

Комисия по демографската
политика, децата и семейството

СТ А Н О В И Щ Е

ОТ

Национално Сдружение за Закрила на Българските Деца и Семейства

ОТНОСНО: Предложение за изменение и допълнение на ЗАКОНА ЗА ЗАКРИЛА НА
ДЕТЕТО с номер 50-454-01-88 от 11/09/2024

Уважаеми дами и господа,

След задълбочен анализ на законопроекта за изменение и допълнение на Закона за закрила на детето, изразяваме нашето категорично несъгласие с предложенията поради сериозни юридически и концептуални недостатъци. Основният проблем произтича от липсата на ясно тълкуване и дефиниране на ключовите термини „необходимост“ и „сериозна опасност за живота или здравето на детето“, които се използват в контекста на медицинска и психологическа помощ за деца. Тази терминологична неточност може да бъде използвана за оправдаване на крайни медицински интервенции, като смяна на пола при непълнолетни, в ситуации, в които детето изразява самоубийствени намерения или други форми на психологически натиск. Термините „необходимост“ и „сериозна опасност за живота или здравето на детето“ създават правна неопределеност и отварят врата за субективни интерпретации, които могат да доведат до злоупотреби, включително извършване на медицински интервенции за смяна на пола при деца под правната обосновка за „защита на живота“.

Така предложеният законопроект за изменение и допълнение на Закона за закрила на детето въвежда две основни промени:

Ограничаване на достъпа на деца до порнографско и опасно съдържание, както и информация, която може да подбуди употребата на наркотични вещества.

Забрана на медицински интервенции, свързани с промяна на половите белези на непълнолетни, освен в случаи на „сериозна опасност за живота или здравето“.

Мотивите на законопроекта посочват, че смяната на пола при деца в България де факто е забранена чрез медицински стандарти и чрез Наказателния кодекс.

Съвсем логично изниква резонният въпрос: Какво налага да се внесе този законопроект за изменение и допълнение на Закона за закрила на детето?

Свидетели сме на нов тип законотворчество, което успява да регламентира ограничения, като същевременно потвърждава съществуващата забрана за смяна на пола при непълнолетни, подчертава опасността от разпалване на обществени страхове от безотговорни политически сили и, разбира се, насочва вниманието към необходимостта от защита на правата на децата и на медицинските специалисти. Обоснованото ни предположение е, че този законопроект всъщност се използва за една единствена цел – политическа саморазправа на една партия с нейните опоненти.

Нашият анализ на ключовите разпоредби е следният:

Относно § 1. В чл. 56 се създават ал. 5 и ал. 6: „(5) Забранява се публикуването, излагането, представянето или предлагането на информация или носители на информация на деца, които съдържат порнографско съдържание или съдържание, опасно за физическото или психичното здраве. (6) Забранява се публикуването, излагането, представянето или предлагането на информация или носители на информация на деца, които са опасни за индивидуалното развитие на детето или подбуждат към или водят до употреба на вещества и продукти по ал. 3 и ал. 4 или на наркотични вещества и прекурсори.“

Въведените текстове забраняват предлагането на съдържание, което е вредно за физическото и психическото здраве на децата или подбужда употребата на наркотични вещества. Тези разпоредби са принципно положителни, но липсва ясна регламентация за това как ще се преценява и прилага забраната, което може да доведе до правни проблеми и злоупотреби.

Относно § 2. В чл. 10 се създават ал. 4 и ал. 5: “(4) Всяко дете има право на закрила от прилагане на медицински дейности, които целят промяна на фенотипните и други полови белези на генотипния му пол. (5) Всяко дете има право на медицинска, психологическа, социална и експертна помощ по въпроси, свързани с пола му, които да укрепят психологическото му развитие и осигурят лечение при необходимост.”

Забраната за медицински интервенции, насочени към промяна на пола на непълнолетни лица, изглежда като логичен опит да се предпазят децата от вземане на решения с необратими последици. Въпреки това, въвеждането на „необходима“ медицинска помощ по въпроси, свързани с пола, създава сериозни проблеми. Терминът „необходимост“ остава неясен и може да бъде подложен на широки и субективни тълкувания, което представлява сериозна заплаха за законосъобразността и ефикасността на предлаганите мерки. Липсата на дефиниция на това какво се разбира под „необходимост“ води до правен порок.

Относно чл. 1256. Забранява се извършването на медицински дейности за промяна на фенотипните и други полови белези на генотипния пол на непълнолетни лица, освен в случаите, когато съществува сериозна опасност за живота или здравето им.

Чл. 2216. Медицински специалист, който наруши чл. 1256, се наказва с глоба от 30 000 до 50 000 лв., а при повторно нарушение - с лишаване от правото да упражнява медицинска професия за срок от 6 месеца до две години.“

Текстът съдържа изключение за случаи на „сериозна опасност за живота или здравето“. Терминът „сериозна опасност за живота или здравето“ е неясен и може да бъде подложен на широки и субективни тълкувания, което представлява сериозна заплаха за законосъобразността и ефикасността на предлаганите мерки. Това изключение отваря врата за легализиране на такива интервенции, ако медицинските специалисти преценят, че съществува психологическа заплаха, свързана с риск от самоубийство или самонараняване. Такава формулировка представлява опасен правен вакуум, който може да доведе до нежелани злоупотреби.

Категорично се противопоставяме на приемането на този законопроект!

Наличието на неопределеност в законодателството представлява сериозен риск за правната сигурност и създава предпоставки за неправилни и субективни тълкувания на закона. Законопроектът допуска възможността медицински интервенции за смяна на пола да бъдат оправдани, дори когато няма изрично законово основание за това, което може да доведе до нарушения на правата на децата и на техните родители.

Терминът „необходимост“ не е ясно дефиниран и оставя врата отворена за широки интерпретации, които могат да позволят извършването на необратими медицински процедури на база субективни психологически състояния на детето, като например заявено намерение за самонараняване или самоубийство. Това е абсолютно неприемливо, тъй като липсата на конкретика води до правна несигурност и потенциални злоупотреби с правата на децата и медицинските специалисти.

В допълнение, изключението в чл. 1256 за „сериозна опасност за живота или здравето“ е прекалено общо и създава правен вакуум, който може да позволи извършването на интервенции за смяна на пола под предлог на защита на живота, дори когато това не е оправдано медицински в дългосрочен план. Такава формулировка не отговаря на принципите на предсказуемост и правна сигурност, които са основни изисквания за качествено законодателство.

Законопроектът поставя медицинските лица в етична и правна дилема. Въведените санкции в чл. 2216 предвиждат сериозни глоби и лишаване от правото на упражняване на медицинска професия, ако специалистите нарушат разпоредбите на чл. 1256. Това представлява натиск върху медицинските специалисти, които могат да бъдат принудени да предприемат действия, които противоречат на тяхната професионална съвест и медицинска етика, само за да избегнат юридическа отговорност. Липсата на ясно регламентирани критерии за „необходимост“ прави тази санкционна рамка още по-проблематична.

Въвеждането на неопределени и субективни термини като „необходимост“ в един толкова чувствителен контекст като медицинските интервенции за смяна на пола показва сериозна некомпетентност при изработването на законопроекта. Липсата на конкретни дефиниции и ясно установени критерии представлява опит за създаване на правни норми, които не отразяват сложността на медицинските и психологическите аспекти на смяната на пола при непълнолетни. Това води до съмнение за съзнателно прокарване на двусмислени текстове с цел разширяване на възможностите за интервенции, които биха могли да бъдат в противоречие с интересите на децата и техните семейства.

Отказът да се предоставят ясни и обективни критерии за термина „необходимост“ в законопроекта показва липса на прозрачност и професионализъм от страна на вносителите. Възможно е те да имат съмнителни намерения, насочени към улесняване на бъдещи законодателни инициативи, които да либерализират процедурите за смяна на пола при деца под прикритието на защита на здравето.

Категорично се противопоставяме на приемането на законопроекта поради липсата на яснота, обективност и правна сигурност.

Внесените разпоредби за „необходимост“ и изключението за „сериозна опасност за живота или здравето“ създават правен вакуум и рискове от злоупотреби.

Този законопроект, както е представен, представлява не само правен, но и морален риск, който може да подкопае основните етични стандарти на българското общество и да отвори врата за сериозни злоупотреби.

Призоваваме за отхвърляне на този законопроект и предлагаме на народните представители да се ангажират с изработването на текстове, които да отразяват реалните нужди на обществото, гарантират правата на децата, родителите и гражданите, а също така да осигурят правна сигурност на медицинските специалисти.

13/09/2024

гр. София

НСЗБДС